Verslag Singlehanded 2024; Unsa

De Singlehanded is een prestatietocht die je solo-zeilend vaart over het Marker- en IJsselmeer en de Waddenzee. Tijdens het varen is motorgebruik alleen in de havens toegestaan, de rest van de route mag uitsluitend zeilend (of met spierkracht) volbracht worden. Wat die route is, mag je zelf bepalen: Tijdens de start wordt een code bekend gemaakt waarmee je de uit te voeren opdrachten uit een koker kunt halen. De opdrachten hebben geen verplichte volgorde en daarmee kun je dus zelf je route bepalen.
Ik doe dit jaar voor het de eerste keer mee, met Unsa, een acht meter lange Van de Stadt Bries, uit 1968. Van te voren heb ik bedacht dat als het enigszins kan, ik eerst naar de Waddenzee wil. De wind is nu zuidelijk en ruimt de komende dagen wat. Ook staat er zondagmiddag wat meer wind in de planning, dat maakt het tegen de stroming in zeilen een stuk makkelijker dan als er minder wind is, waar maandag en dinsdag kans op is. Een andere belangrijke reden om eerst de Wadden te willen doen, is dat ik dat het leukste vind, dus mocht ik onverhoopt al voor het einde uitvallen, dan heb ik het leukste tenminste toch meegepakt.

Direct na de start vertrekt het hele veld naar de sluis richting Markermeer. Het hele veld? Nee, er zijn vier schepen die naar het noorden gaan, waaronder ik. Later varen ook nog een paar Duohanders eerst naar het Noorden. Maar al snel zie ik dat alle andere Noordvaarders eerst via Den Oever naar Texel gaan, terwijl ik er juist voor kies om eerst naar Vlieland te gaan, want dan hoef ik later in ieder geval niet tegen de wind in op te kruisen op de Boontjes. (Ik ben nog nooit op de Boontjes geweest, maar van horen zeggen is opkruisen daar vreselijk, zeker als er ook vissers of andere vrachtvaart is). Ik vaar dus als enige van alle deelnemers alle opdrachten tegen de klok in. Aangezien het de eerste keer is dat ik meedoe, begin ik toch even te twijfelen: Wat weten zij allemaal dat ik niet weet? In mijn hoofd doorloop ik mijn plan nog even: Naar Stavoren voor de eerste stempel, dan de Waddenzee op naar Vlieland voor de tweede stempel en rust. Ik heb dan na Harlingen eerst nog een klein beetje stroom tegen, maar verder stroom mee. En dan morgenvroeg met de kentering van het tij vertrekken en even over de Noord Meep heen en weer om een boei te fotograferen en via het Inschot naar Texel. Morgen heb ik dan alleen op de terugweg van de Meep stroom tegen, maar de rest van de dag stroom mee, zodat ik mooi op tijd bij Texel ben voordat de ergste wind komt, en lekker lang kan rusten ter compensatie van de eerste nacht. Ik besluit dat ik het nog steeds een goed plan vind, dus zeil met de spinnaker verder naar Stavoren.

In Stavoren is de stempel snel gescoord, zodat ik in de ondergaande zon met de spinnaker koers zet richting de sluizen. Langzaam wordt het donker, met af en toe het schijnsel van de maan en wat sterren tussen de wolken door. De magie van het varen in de nacht openbaart zich weer in volle glorie. Ten volle genietend zoek ik de boeien op het donkere water. De groene boeien zijn snel te vinden op de plaats waar ik ze verwacht, maar de rode zijn een beetje onwillig. Vaak zijn ze net niet waar ik ze verwacht en bovendien verplaatsen ze zich dan ook nog eens naar rechts. Toch verwarrend, zo'n Afsluitdijk met rode achterlichten op de achtergrond…

Na de sluis vaar ik een donkere Waddenzee op. Het is ondertussen volledig bewolkt geworden en af en toe valt er wat regen, het zou zomaar herfst kunnen zijn. O ja, dat is het ook... De Waddenzee is volledig verlaten, er vaart geen enkel ander schip in de ruime omtrek. En als ik ook de lichten van Harlingen achter mij laat, voel ik me toch wel erg alleen op de wereld. In de pikzwarte nacht, met alleen de lichten van de boeien en mijn toplicht

twijfel ik dan toch weer over de gekozen route. Hoe kan het dat ik het een logische route vind, maar blijkbaar niemand anders dat ook vindt? Ben ik nou zo dom? Of zijn zij niet zo slim? Ik ga rustig verder en met mijn speciale boeien-zaklamp vaar ik van boei naar boei, volkomen ontheemd van de rest van de wereld.
Aangekomen bij de Vliesloot moet ik nog een klein stukje tegen de wind en de stroming opkruisen naar de haveningang van Vlieland. Net als ik overstag wil gaan omdat het ondiep begint te worden, wordt ik opgeroepen door de Brandaris (De vuurtoren van Terschelling, die onder meer dienst doet als verkeerscentrale). Ik besluit dat de Brandaris maar even moet wachten, want overstag gaan voordat ik vastloop heeft hogere prioriteit, dat begrijpt hij vast wel. (De Brandaris begrijpt altijd alles). Als ik na het overstag gaan de Brandaris weer oproep, word ik tegelijkertijd ook weer door hem opgeroepen, maar nu op een ander kanaal. Als we contact hebben informeert hij naar mijn intenties en meldt dat ik op een ondiepte afvaar, of ik dat wel weet. Ik leg hem uit dat ik dat weet en daarom even niet direct kon antwoorden, dat mijn intentie is om op te kruizen naar Vlieland en dat ik inderdaad meedoe aan die “wedstrijd”. Na wat gepraat heeft hij alles begrepen. En stiekem vond ik het wel fijn even bevestiging te krijgen dat ik toch niet alleen op de wereld was. Het opkruisen naar Vleiland gaat echter niet zo soepel, ik begrijp de wind en stroming in die hoek nog niet helemaal geloof ik. Als ik mijn gevaren track terug kijk lijkt die dan ook eerder getekend door een half verlamde, éénogige chimpansee met een geel potlood, dan door iemand die volledig in control is van z’n boot en de omstandigheden… Om drie over drie ’s nachts vaar ik de nagenoeg lege haven van Vlieland in, ruim twee uur later dan gepland.

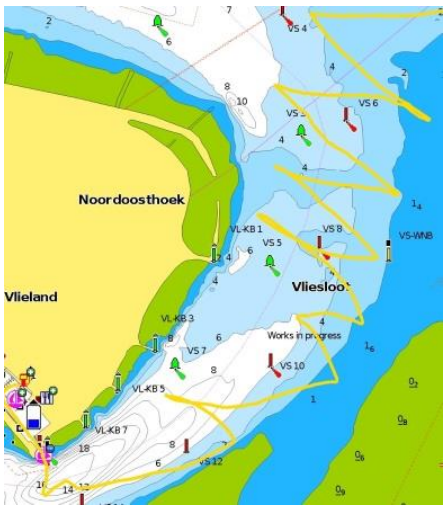

Stipt zes uur later verlaat ik de haven van Vlieland weer (elk zeilblok heeft een verplichte rustperiode van minimaal 6 uur aaneengesloten, maar met aanleggen, op- en af tuigen, journaal bijwerken, eten, douchen etc. bleef er netto ongeveer 2,5 uur slaap over). Eigenlijk ben ik dus een paar uur te laat, want de stroming wacht op niemand, ook niet als je het vriendelijk vraagt. Eerst vaar ik naar de Meepboei en terug. En met wat meer wind dan gisteren, gaat dat lekker soepel. Een paar zeehondjes komen af en toe even kijken wat ik daar uitspook, maar zijn verder niet al te geïnteresseerd. Doordat ook de golven al wat zijn toegenomen wordt het ook al wat wilder aan boord en verandert het bootje af en toe weer in een hobbelpaardje. Helaas ging het niet snel genoeg om veel tijd in te halen. Ik ben dus te laat voor mijn gisteren opgestelde plan en de stroming kentert al als ik terug ben van de Meep. De opties die ik nu heb:

- Buitenom naar Texel varen. Maar met vlagen van 40 knopen op de neus is dat niet heel erg aanlokkelijk. Bovendien ben ik een beetje angstig voor de zeegaten met harde wind. (Zou daar therapie voor bestaan?)
- Naar Harlingen. Maar dat is alles tegen de stroom in. En dan moet ik morgen opkruisen in de Boontjes? Nee dus. En daarbij zou ik dan vanavond weer alleen zitten, aangezien niemand anders naar Harlingen zal gaan.
- Toch opkruisen naar het Inschot? Misschien zit het mee en ben ik er toch nog op tijd. En zo niet, dan kan ik daar natuurlijk een ankerstop doen totdat het water weer hoog genoeg is en vervolgens weer verder varen. Of omdraaien en met de stroom mee terug naar Vlieland.

Het werd dus het Inschot. En uiteraard zat het niet mee, ik was er niet op tijd om over de ondiepte heen te kunnen. Ondertussen was er ook een nieuwe windverwachting en daarmee zag ik een ankerstop ook niet meer zitten. Tenminste, het ankeren op zich nog wel, maar om daarna met vlagen achterin de 30 knopen te moeten opkruisen in een gitzwarte avond in een smalle geul met onverlichte tonnen? Dat voelde wat minder uitnodigend, in ieder geval niet meer passend bij een prestatietocht waar ik voor mijn plezier aan mee doe. Bovendien waren er wat andere schepen onderweg naar Vlieland vanaf Texel, waardoor ik daar vanavond niet alleen zou zijn, dus werd de keuze om voor de

tweede keer naar Vlieland te varen steeds logischer. Met de stroming en wind mee, en ook al een keer geoefend met opkruisen in de Vliesloot, was het volop genieten om er weer heen te varen. Ik was er zo (en eigenlijk was het jammer dat het niet verder weg was). ‘s Avonds zijn we in de haven heerlijk en gezellig uit eten geweest met een zestal schepen.

Ondertussen is het maandag, de derde dag.
Afgelopen nacht heb ik weer zeer slecht geslapen. Alle indrukken, gedachten en plannen vochten voor een plaatsje in de hersenen en lieten geen ruimte voor de slaap. Wellicht had het gescheeld als ik bij het gezellige eten in Vlieland een biertje minder had gedronken? Of juist een paar meer?
Om een uur of 9 ben ik weer vertrokken richting het Inschot en vervolgens door naar Texel. ‘s Ochtends stond er nog een lekker windje en hobbelde het bootje heerlijk over de golven.
In het logboek dat je tijdens het varen moet bijhouden, is ruimte om te noteren welke andere deelnemers je onderweg ziet. Vandaag echter heb ik denk ik ongeveer 90% van de deelnemers gezien, dat krijg je als je tegen de richting in gaat. Maar met het in de gaten houden van alle tegenliggers dat ze niet tegen me aanvaren, de dieptemeter in het oog houden, foto’s maken, de zeiltrim bijstellen en ook nog ademhalen, heb ik niet zo goed kunnen opzoeken wie ik allemaal tegenkwam voor het logboek.

Na het wantij is de wind behoorlijk ingezakt, terwijl ik nog moet opkruisen. En ergens doe ik iets fout in de zeiltrim. Ik heb alle lijntjes strakker en losser gezet, maar ik krijg de kruishoek en snelheid niet zoals ik het hebben wil. Misschien moet ik toch maar eens zeilles nemen?
Later, in de Texelstroom, neemt de wind weer flink toe. Zo erg zelfs, dat ik de havendienst van Texel al 10 minuten voor aankomst oproep om mijn aankomst te melden. En dat als er iets is (er varen erg veel charters en vissers de haven in en uit), dat ik wél zal uitluisteren en handelen, maar waarschijnlijk niet (verstaanbaar) kan antwoorden.
Na Texel zakt de wind toch weer in en besluit ik om dan toch maar varend het voorzeil te wisselen. De vorige keer dat ik dat solo deed, kreeg ik het niet voor elkaar, de boeg dook toen tot 30 cm in de golven, en het zeil liep steeds vast in de groef. Ik eindigde toen dus zonder voorzeil en met laarzen vol water. Nu gaat het echter super soepel. *Note to myself: Wisselen naar groot betekent kalme omstandigheden, dus appeltje –eitje.*
Richting Den Oever neemt de wind steeds verder af, maar gelukkig de (tegen)stroming ook. Alleen de spuisluizen staan nog open… Dat maakt het bijzonder uitdagend om zeilend, met bijna geen wind de havenhoofden te bereiken. Net als ik denk dat ik dan toch maar op de motor door het havenhoofd moet, gaan de spuien dicht. In ene kan ik toch nog zeilend naar binnen. Na de sluis is de wind zover afgenomen dat het niet meer lukt om in de luwte van het bos en de loodsen van de haven al zeilend het IJsselmeer op te gaan. Dus duik ik toch maar mijn thuishaven in voor de nacht; Morgen weer op met frisse wind en zin!

De volgende dag vertrek ik lekker op tijd en vaar een uitgestorven IJsselmeer op. De maan schijnt, de sterren zijn helder en het bootje snort door het water. Het leven is goed! Na een tijdje verschijnt op de AIS de Sangha, een boot van deelnemers in de Duohanded. Nog wat later, na langdurig staren in het zwarte niks, zie ik een piepklein groen lampje heel in de verte; het toplicht van de Sangha. Ze komen vanaf Stavoren, maar hebben de rest van de dag dezelfde route, dus we spelen kat en muis en komen elkaar steeds weer tegen vandaag.

Het wordt een drukke dag vandaag, met twee selfie-opdrachten, twee stempels, een sluis en een ankerplek op het programma. De eerste opdracht en stempel gaan vlot, de sluis kost iets meer tijd.
De wind begint in het begin van de middag een belangrijke factor te worden, het ene moment wil ik eigenlijk iets meer wind hebben, het volgende moment slepen de gangboorden weer door het water en zou er best een rifje in het zeil mogen. Ook de stuurautomaat heeft moeite met de wind en het vele werken van de afgelopen dagen, dus ik stuur het grootste deel van de (mid)dag zelf.

In Volendam leg ik even aan langs de drukke kade om snel een stempel te scoren en binnen een paar minuten weer weg te gaan. Maar vele winkels en restaurants later, waar ik óf eerst moet uitleggen waarom ik een stempel wil, óf dat ze bij het zien van het opdrachtformulier al gelijk vertellen dat ze geen stempel hebben, besluit ik ietwat chagrijnig het bootje toch maar even aan de overkant van de haven te leggen en af te sluiten. Gelukkig brengt daarna de Kwebbel-app uitkomst met een tip welk restaurant wel een stempel heeft. Teruglopend naar de boot scoor ik ook nog even een patatje als makkelijk en snel avondeten. Maar helaas is die zo slecht, dat je er eigenlijk de vissen nog niet mee zou mogen voeren. Al met al kost Volendam me een uur langer dan ik verwacht had.
Nu snel naar Muiden, daar kan ik nog goed komen voordat de wind later vanavond echt weg is. Varend langs Marken kom ik de Indigo en Jupiter tegen, twee andere deelnemers. Als ik even naar binnen ben om dat in het logboek te noteren, hoor ik een raspend geluid langs de boot en voel ‘m afremmen. Ik schrik, heb ik een ondiepte over het hoofd gezien? Snel vlieg ik weer naar buiten, de zeilen staan vol, maar de boot ligt stil. De dieptemeter geeft 2,7 meter aan, dus dat is met mijn 1,25 meter diepgang meer dan genoeg. De enige conclusie die overblijft: ik zit vast in een visnet. Ik heb echter nergens joontjes gezien? En andere boten voeren hier net toch ook? Hoe kan ik dan, met mijn niet zo diepe bootje, nou vastzitten? Ik begrijp het niet, maar het is toch zo. Nadat ik zelf geprobeerd heb los te komen met de zeilen, door te pedellen, met de bootshaak en met de motor (dom!), roep ik toch maar de hulp van de KNRM in. Nadat zij er zijn en te water gaan, ben ik eigenlijk zo weer vrij en kan ik verder. In eerste instantie lijk ik er vanaf te zijn gekomen zonder schade. Maar als tijdens het zeilen de schroefas gaat meedraaien, hoor ik nieuwe, verontrustende geluiden. (Later zal blijken dat er een motorsteun kapot is gegaan en de uitlijning niet meer klopt)
Al met al heb ik ondertussen zo veel tijd verloren, en daarmee bruikbare wind, dat het niet meer mogelijk is om Muiden te bereiken voordat ik verplicht moet gaan rusten. Daarom zeil ik maar naar Block van Kuffeler om te rusten achter anker. Door het overslaan van Muiden loop ik wel strafpunten op, maar kan ik morgen toch nog op tijd finishen. Voor de derde keer ben ik ’s avonds ergens als enige deelnemer. Zwaar gefrustreerd werk ik het logboek en journaal bij, voordat ik eindelijk kan gaan slapen.

De volgende ochtend als ik wakker word, ga ik uiteraard eerst naar buiten om te kijken wat voor weer het is. De wind lijkt wel nog iets minder dan verwacht en het is ook een klein beetje nevelig. Snel eet ik wat en maak me klaar om te vertrekken. Maar als ik in zeilpak weer naar buiten stap, zit het dicht. Potdicht. Het is mistig, heel erg mistig. De steiger waar ik zo’n 75 meter vanaf lig, is niet te zien. Ik vind het niet verantwoord om met dit zicht, met mijn huidige energieniveau en zonder radar, te gaan varen. Zometeen breekt vast de zon door en dan zal de mist vast snel verdwijnen, toch? Maar de tijd komt, de tijd gaat en de mist, de mist die blijft. Ik zie de kans om nog op tijd bij de finish te komen steeds verder afnemen, totdat het uiteindelijk onmogelijk is geworden. Rond 10 uur lijkt de mist iets op te trekken, dus ik haal mijn anker op, start de motor en vertrek met het dieselzeil naar Lelystad. Al snel blijkt het echter een schijnbeweging van de mist te zijn geweest en is het weer

volledig dichtgetrokken. Afwisselend starend in de dikke witte brei en turend naar het scherm met AIS, vaar ik naar Lelystad. Op een gegeven moment wordt ik voorbij gelopen door een vrachtvaarder. We hebben contact gehad, dus ik weet dat hij me ziet op zijn radar en AIS. Hij vaart me voorbij op 100 meter afstand, maar ik kan hem niet zien. Ik moet er maar op vertrouwen dat het goed gaat, maar ik heb het niet onder controle.
Ik ben oververmoeid en hevig teleurgesteld en boos. Teleurgesteld en boos op mezelf, op alle winkels zonder stempels, visnetten die te ondiep zitten, mist die er niet had moeten zijn en alle andere dingen die ik maar kan verzinnen. Ik zit er echt helemaal doorheen en trek het niet meer. In Lelystad lever ik snel de spullen in en ga gelijk weer weg, niet in staat om nog even te praten met andere deelnemers of met Frits en Elly, de organisatoren die toch een geweldig evenement hebben neergezet.

Aan de noordkant van de Markerwaarderdijk is het zicht een stuk beter en de mist begint nu ook langzaam op te lossen. Ook is er weer wat wind, dus de motor kan uit. En als de zon er bij komt, ga ik me ook weer wat beter voelen. Langzaamaan komt alles weer in perspectief en kan ik toch terugkijken op een grandioos evenement, waarbij ik me zeer goed vermaakt hebt, veel lol gehad, veel gezeild, maar ook mezelf ben tegen gekomen.

Frits en Elly, bedankt voor de geweldige organisatie! Ik heb er zin in om volgend jaar weer mee te doen!